ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ ALBERTO TRABUCCHI της 23ης Απριλίου 1975 *

Κύριε Πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,

1. Ο μηχανισμός των νομισματικών εξισωτικών ποσών, ο οποίος εισήχθη με τον κανονισμό του Συμβουλίου 974/71 της 12ης Μαΐου 1971 (ΕΕ ειδ. έκδ., 03/06, σ. 192) και με τον οποίο έχει ήδη ασχοληθεί το Δικαστήριο, άρχισε να εφαρμόζεται και επί των κραμβόσπορων με τον κανονισμό της Επιτροπής 1471/71 της 9ης Ιουλίου 1971 (GU L 154, σ. 26). Η επέκταση αυτή έγινε όταν διαπιστώθηκε ότι η εφαρμογή των εξισωτικών ποσών ήταν αναγκαία «για τη συγκομιδή αυτών των προϊόντων των οποίων η διάθεση στο εμπόριο αρχίζει με την έναρξη της σχετικής περιόδου». Όταν η εφαρμογή του συστήματος των εξισωτικών ποσών επεκτάθηκε στη Γαλλία, η Επιτροπή καθόρισε, με τον κανονισμό 17/72 της 31ης Δεκεμβρίου 1971 (GU L 5, σ. 1), τα εξισωτικά ποσά που θα ίσχυαν μετά τις 3 Ιανουαρίου 1972 για το εμπόριο των εν λόγω προϊόντων μεταξύ Γαλλίας και τρίτων χωρών και προέβλεψε τη χορήγηση εξισωτικών ποσών για τις εξαγωγές καθώς και αντίστοιχη είσπραξη για τις εισαγωγές στη χώρα αυτή. Με τον κανονισμό 144/72 της 21ης Ιανουαρίου 1972 (GU L 19, σ. 1), η Επιτροπή αύξησε τα ποσά αυτά από τις 24 Ιανουαρίου. Αλλά, με τον κανονισμό 189/72 της 26ης του ίδιου μήνα (GU L 24, σ. 25), η Επιτροπή κατήργησε, από την 1η Φεβρουαρίου 1972, τα εξισωτικά ποσά στον τομέα των σχετικών προϊόντων, για το λόγο ότι: «η υφιστάμενη στην αγορά κατάσταση ήταν τέτοια ώστε να προκύπτει ότι η εφαρμογή των εξισωτικών αυτών ποσών δεν ήταν πλέον απαραίτητη για την αποφυγή διαταραχών στο εμπόριο των προαναφερθέντων προϊόντων».

Το Comptoir national technique agricole του Παρισιού, θεωρώντας ότι αυτή καθεαυτή η εν λόγω κατάργηση το ζημίωνε, όσον αφορά την εκτέλεση των τρεχουσών συναλλαγών του, άσκησε κατά της Επιτροπής αγωγή αποζημιώσεως.

2. Το μεγαλύτερο μέρος της προβαλλόμενης από την ενάγουσα ζημίας συνδέεται έμμεσα με την «ενίσχυση» που ο κανονισμός 136/66 του Συμβουλίου της 22ας Σεπτεμβρίου 1966, περί δημιουργίας κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα των λιπαρών ουσιών (ΕΕ, 03/02, σ. 33) πρόβλεψε, με το άρθρο του 27, για τους συγκομιζόμενους και μεταποιούμενους εντός της Κοινότητας ελαιούχους σπόρους. Αυτό το είδος κοινοτικής ενίσχυσης, που ενθυμίζει το βρετανικό σύστημα των «deficiency payments», προβλέφθηκε για τον τομέα των προϊόντων αυτών στη θέση της εισφοράς της οποίας η θέσπιση δεν φάνηκε εν προκειμένω σκόπιμη, λόγω του καθαρά ελλειμματικού χαρακτήρα της κοινής αγοράς όσον αφορά την παραγωγή εντός της Κοινότητας λιπαρών ουσιών φυτικής προελεύσεως. Το ύψος του ποσού της πρόσθετης ενίσχυσης ισούται

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η ιταλική.

προς τη διαφορά μεταξύ της ενδεικτικής τιμής και της τιμής, γενικά χαμηλότερης, στην παγκόσμια αγορά.

Καίτοι στο εισαγωγικό της παρούσας δίκης δικόγραφο αναφέρεται το ύψος της ζημίας, δεν διευκρινίζεται με σαφήνεια σε τι ακριβώς συνίσταται αυτή ούτε ποια υπήρξε η σχέση μεταξύ της εν λόγω ζημίας και της κατάργησης των εξισωτικών ποσών. Εν τούτοις, στο υπόμνημά της απαντήσεως, η ενάγουσα εξηγεί ότι, κατόπιν της αυξήσεως της τιμής του γαλλικού νομίσματος, η είσπραξη νομισματικών εξισωτικών ποσών κατά τις εισαγωγές ήταν απαραίτητη προκειμένου να εξακολουθήσει να υφίσταται, υπέρ των γάλλων επιχειρηματιών, η προστασία που η «ενίσχυση» αποσκοπούσε να τους παράσχει και ότι η ζημία που ισχυρίζεται ότι υπέστη προκλήθηκε από το γεγονός ότι η κατάργηση της εισπράξεως εξισωτικών ποσών επί των προερχόμενων από τρίτες χώρες προϊόντων είχε ως αποτέλεσμα να υποστεί αυτή ένα αυξανόμενο — και κατά τη γνώμη της ανώμαλο — ανταγωνισμό εκ μέρους των εισαγόμενων αυτών προϊόντων. Πράγματι, όσον αφορά την αντιμετώπιση των τελευταίων, δεν αποκαταστάθηκε πλέον η ισορροπία που είχε διαταραχθεί λόγω των νομισματικών διακυμάνσεων και, ιδίως, της υποτιμήσεως του δολαρίου σε σχέση με το γαλλικό φράγκο, πράγμα που κατέστησε εν μέρει αναποτελεσματική στην πράξη την προβλεφθείσα με το προαναφερθέν άρθρο 27 ενίσχυση. Αντίθετα προς την άποψη της εναγόμενης, θεωρώ ότι, κατ' αρχάς, η διαπιστωθείσα στο εισαγωγικό τής υπό κρίση αγωγής δικόγραφο έλλειψη σαφηνείας δεν αρκεί από μόνη της για να καταστήσει απαράδεκτο το σχετικό μ' αυτή την προβαλλόμενη ζημία μέρος των αιτημάτων. Όντως, δεν ευσταθεί ο ισχυρισμός ότι στην αγωγή δεν γίνεται καμιά μνεία όσον αφορά την κατάσταση αυτή, η οποία διευκρινίστηκε, στη συνέχεια, στην απάντηση όπου η ενάγουσα εκθέτει την αιτία και την ουσία της προβαλλόμενης ζημίας.

Όσον αφορά όμως την ουσία της αγωγής, δύσκολα μπορώ να φαντασθώ ότι είναι δυνατό να ευθύνεται η Επιτροπή για τη φερόμενη μείωση της αγοραίας αξίας των προϊόντων για τα οποία η ενάγουσα είχε πετύχει τον προκαθορισμό πρόσθετης ενίσχυσης, μείωση η οποία υπήρξε ενδεχομένως η συνέπεια εντός της Κοινότητας ενός μέτρου που στηριζόταν σε θεωρήσεις οικονομικής πολιτικής, όπως αναμφισβήτητα είναι αυτό της κατάργησης του εν λόγω νομισματικού εξισωτικού ποσού.

Η ενάγουσα πλανάται όταν προσπαθεί, όσον αφορά τα σχετικά με τα νομισματικά εξισωτικά ποσά κοινοτικά μέτρα, να αποσυνδέσει πλήρως την πλευρά της νομισματικής πολιτικής από αυτήν της οικονομικής πολιτικής. Καίτοι είναι βέβαιο ότι η επίπτωση των νομισματικών μέτρων στις τιμές των προϊόντων προκύπτει από απλό μαθηματικό υπολογισμό αποκλείοντα οποιαδήποτε διακριτική εξουσία, εξίσου αληθές είναι ότι τα εξισωτικά ποσά δεν πρέπει να καθορίζονται κατά τρόπο μηχανικό σε κάθε περίπτωση κατά την οποία υφίσταται αυτή η επίπτωση, αλλά μόνο όταν η επίπτωση αυτή «οδηγεί σε δυσχέρειες» όπως ρητώς ορίζεται στην τελευταία αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 974/71. Πρέπει επίσης οι δυσχέρειες αυτές να αφορούν όχι τους επιχειρηματίες, θεωρούμενους μεμονωμένα, αλλά τη λειτουργία της κοινής οργάνωσης της αγοράς και, ειδικότερα, το σύστημα των τιμών και τη λειτουργία των μηχανισμών παρεμβάσεως. Γι' αυτό ακριβώς το λόγο, όταν ο κίνδυνος αυτός εκλείπει, πρέπει τα εξισωτικά ποσά να παύουν να ισχύουν μολονότι εξακολουθεί να υφίσταται η επίπτωση των νομισματικών διακυμάνσεων επί των τιμών των προϊόντων.

Εξάλλου, ακόμα και ανεξάρτητα από το συλλογισμό αυτό, υφίστανται και άλλοι λόγοι που θα αρκούσαν από μόνοι τους για να απορριφθεί η αγωγή.

Τη στιγμή που η κατάργηση του εξισωτικού ποσού δεν έχει κανένα άμεσο αποτέλεσμα επί του ύψους της τιμής πωλήσεως που εισπράττεται από τους δικαιούχους πιστοποιητικών για προκαθορισμένη ενίσχυση, ουδείς αιτιώδης σύνδεσμος υφίσταται μεταξύ της ενδεχόμενης ζημίας που προέκυψε από τη μείωση της αγοραίας αξίας και του μέτρου καταργήσεως. Εξάλλου, η ενάγουσα δεν απέδειξε καν ότι οι συμβάσεις πωλήσεως εντός της Κοινότητας ποσοτήτων για τις οποίες είχε πετύχει τον προκαθορισμό ενίσχυσης είχαν, αντίθετα με ό,τι φαίνεται να συμβαίνει συνήθως στην πράξη, συναφθεί μετά τον καθορισμό αυτό.

Τέλος, η προσφεύγουσα υπολόγισε το ποσό της ζημίας που διατείνεται ότι υπέστη κατά τρόπο που η ίδια, στη συνέχεια, αναγνώρισε ότι ήταν κάπως αφηρημένος, δηλαδή πολλαπλασιάζοντας τις ποσότητες για τις οποίες είχε πετύχει τον προκαθορισμό ενίσχυσης με το καταργηθέν εξισωτικό ποσό. Ο υπολογισμός αυτός θα μπορούσε να γίνει αποδεκτός μόνο αν είχε αποδειχθεί όχι απλώς ότι η μείωση, εντός της Κοινότητας, της αγοραίας τιμής ήταν ακριβώς αντίστοιχη προς το καταργηθέν νομισματικό ποσό, αλλά ακόμη ότι η ίδια η μείωση υπήρξε το άμεσο αποτέλεσμα της κατάργησης αυτής. Αλλά τα προβληθέντα από την εναγόμενη και μη αμφισβητηθέντα από την ενάγουσα γεγονότα, δηλαδή ότι η τιμή του ελαίου από κραμβόσπορο είχε ήδη αισθητά μειωθεί κατά τη διάρκεια των δύο προηγούμενων της καταργήσεως μηνών και ότι οι διάφορες μειώσεις τιμής που είχαν σημειωθεί όσον αφορά το προϊόν αυτό πριν και μετά την κατάργηση των εξισωτικών ποσών αντικατόπτριζαν τις μειώσεις τιμής που είχαν υποστεί άλλοι τύποι ελαίου δεν επιτρέπουν να διαπιστωθεί με βεβαιότητα η ύπαρξη σχέσεως αιτίου προς αιτιατό μεταξύ της πράξης της Επιτροπής και της μείωσης της αγοραίας αξίας του ελαίου από κραμβόσπορο.

Επομένως, το μέρος αυτό των αιτημάτων της ενάγουσας μπορεί να μη ληφθεί υπόψη in limine, είτε λόγω πλήρους ελλείψεως αποδείξεων, όσον αφορά την ύπαρξη της ζημίας, είτε, για την περίπτωση κατά την οποία η τιμή της εσωτερικής αγοράς θα είχε μειωθεί, λόγω πλήρους αδυναμίας αποδείξεως της αιτιώδους συναφείας μεταξύ του μέτρου της Επιτροπής και της ζημίας, αυτής καθ' εαυτής.

3. Το άλλο μέρος της προβαλλόμενης από την ενάγουσα ζημίας αφορά τη μη καταβολή εξισωτικών ποσών για την εξαγωγή 8 000 τόνων προϊόντος για την οποία η ενάγουσα είχε πετύχει, σύμφωνα με το άρθρο 28 του προαναφερθέντος κανονισμού του Συμβουλίου 136/66, τον προκαθορισμό επιστροφών κατά την εξαγωγή. Εν προκειμένω, το ύψος της ζημίας συμπίπτει απολύτως με το μη ληφθέν από τον εξαγωγέα ποσό όσον αφορά τις ποσότητες για τις οποίες είχε πετύχει, κατά τη διάρκεια της περιόδου εφαρμογής των εξισωτικών ποσών, τον προκαθορισμό επιστροφών κατά την εξαγωγή και επί των οποίων είχε βασιστεί κατά το χρόνο της σύναψης της σύμβασης πωλήσεως.

Η Επιτροπή φρονεί ότι και αυτό το αίτημα της αγωγής είναι, επίσης, απαράδεκτο διότι, λόγω της απόλυτης συμπτώσεως της επικαλούμενης ζημίας με τα χρήματα που δεν κατεβλήθησαν ως εξισωτικό ποσό, η αγωγή αποζημιώσεως εξομοιούται προς προσφυγή με την οποία ζητείται η καταβολή ποσών που φέρονται ως οφειλόμενα. Κατά την Επιτροπή, για να είναι παραδεκτή μια αγωγή αποζημιώσεως πρέπει να υφίσταται ζημία ξεχωριστή από την απώλεια των οικονομικής φύσεως πλεονεκτημάτων και η οποία να οφείλεται στην κατάργηση των εξισωτικών ποσών.

Ωστόσο, το Δικαστήριο έχει επανειλημμένα αναγνωρίσει την αυτονομία της αγωγής αποζημιώσεως σε σχέση με την προσφυγή ακυρώσεως, εφόσον η πρώτη αποσκοπεί όχι στην κατάργηση ενός συγκεκριμένου μέτρου, αλλά μόνο στην αποκατάσταση της ζημίας που προκλήθηκε σε συγκεκριμένο ιδιώτη από ένα κοινοτικό όργανο κατά την άσκηση των καθηκόντων του (βλ. π.χ. την απόφαση στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 9 και 11/71, Cie d'Approvisionnement, de Transport et de Crédit et Grands Moulins de Paris, Raccolta 1972, σ. 403). Βάσει του κριτηρίου αυτού το Δικαστήριο έκανε δεκτή αγωγή αποζημιώσεως, ιδίως όταν η προβαλλόμενη ζημία συνέπιπτε, όσον αφορά τον ενδιαφερόμενο ιδιώτη, με το ύψος των εξισωτικών ποσών τα οποία, σύμφωνα με τον ενάγοντα, όφειλε η Επιτροπή να έχει καθορίσει κατά την εξαγωγή ενός συγκεκριμένου προϊόντος (βλ. την απόφαση 40/72, Merkur, Raccolta 1973, σ. 1069/1070) ή όταν η προβαλλόμενη ζημία συνέπιπτε απολύτως με τη διαφορά μεταξύ των ενισχύσεων που είχαν αποκτηθεί βάσει της υφιστάμενης ρυθμίσεως και αυτών που θα είχαν προκύψει από ρύθμιση σύμφωνη προς το αίτημα του ενάγοντος (βλ. την προαναφερθείσα απόφαση στην υπόθεση Merkur).

Όταν μάλιστα πρόκειται για πράξη γενικής εφαρμογής, πρέπει, προκειμένου να διαπιστωθεί ότι η αγωγή αποζημιώσεως δεν καταλήγει στην ουσία στο ίδιο αποτέλεσμα με αυτό της ακύρωσης της φερόμενης ως αιτία της ζημίας πράξεως, η αιτία της σχετικής πράξεως και κατά συνέπεια το αποτέλεσμά της να εκτιμώνται όχι γενικώς αλλά από πλευράς και μόνο του ενάγοντος. Αυτός είναι ακριβώς ο λόγος για τον οποίο φρονώ ότι η σύμπτωση του ύψους της προβαλλόμενης από την ενάγουσα ζημίας με την ενδεχόμενη συνέπεια που θα απέρρεε για την ενάγουσα από την ακύρωση της πράξεως, που αποτελεί την αιτία της ζημίας αυτής, δεν μπορεί να δικαιολογήσει εν προκειμένω το απαράδεκτο της αγωγής αποζημιώσεως, αφ' ης στιγμής η τελευταία, έστω και αν γινόταν δεκτή, θα παρήγε αποτελέσματα μόνο ως προς την προσφεύγουσα και θα άφηνε άθικτο το γενικό μέτρο της Επιτροπής σχετικά με την κατάργηση των εξισωτικών ποσών. Κατόπιν των ανωτέρω, θα πρέπει τώρα να προχωρήσω στην εξέταση της ουσίας της αγωγής.

4. Προς στήριξη της αγωγής της, η ενάγουσα προβάλλει κυρίως την παράβαση του άρθρου 7 του κανονισμού του Συμβουλίου 974/71, το οποίο ορίζει ότι «δεν είναι δυνατόν να γίνει μερική ή προσωρινή μόνο χρήση της δυνατότητος που προβλέπεται στον παρόντα κανονισμό».

Εντούτοις, πρέπει να παρατηρηθεί ότι η διάταξη αυτή ρυθμίζει την εφαρμογή των ορισθέντων εξισωτικών ποσών κατά το μέτρο που τα εν λόγω ποσά ισχύουν για τον τομέα των σχετικών προϊόντων και ότι η διάταξη αυτή δεν αρκεί, βεβαίως, για να αποκλείεται η δυνατότητα της Επιτροπής να καταργεί τα εξισωτικά ποσά όταν δεν συντρέχουν πλέον οι σχετικές με τη λειτουργία της κοινής οργάνωσης της αγοράς συνθήκες, που είναι αναγκαίες για τη δικαιολόγηση της εφαρμογής τους, σύμφωνα με το προαναφερθέν και περιλαμβανόμενο στην τελευταία αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 974/71 κριτήριο.

Εξάλλου, η ενάγουσα υποστηρίζει ότι η Επιτροπή, καταργώντας τα εξισωτικά ποσά, υπερέβη τα όρια των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων που της έχει παράσχει το Συμβούλιο.

Θα πρέπει εντούτοις να παρατηρήσω ότι τα εξισωτικά ποσά σχεδιάστηκαν ως ένα καθαρά μεταβατικό μέτρο αποσκοπώντας στην αποφυγή του χειρότερου κατά τη διάρκεια μιας περιόδου κατά την οποία το

διεθνές νομισματικό σύστημα περνούσε από το καθεστώς των σταθερών τιμών συναλλάγματος σ' αυτό των κυμαινόμενων τιμών. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι αυτό καθεαυτό το σύστημα των νομισματικών εξισωτικών ποσών, θεωρούμενο μεσοπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα, θα είχε ως αποτέλεσμα τη διαταραχή της ενότητας της γεωργικής αγοράς και την πρόκληση στρεβλώσεων στον ανταγωνισμό. Αντιθέτως, το εν λόγω σύστημα δικαιολογείται βραχυπρόθεσμα διότι εμποδίζει κάθε διακύμανση των τιμών συναλλάγματος να έχει άμεσες επιπτώσεις στις τιμές των γεωργικών προϊόντων, εκπεφρασμένες σε εθνικό νόμισμα: οι τιμές των εν λόγω προϊόντων οριζόμενες στο συνάλλαγμα μιας χώρας, της οποίας το νόμισμα υποτιμάται ή ανατιμάται, δεν τροποποιούνται, αλλά, προκειμένου να αποφεύγονται διαταραχές στο εμπόριο, ο κανονισμός του Συμβουλίου 974/71 επιτρέπει προσωρινά στο κράτος το νόμισμα του οποίου ανατιμήθηκε να εισπράττει εξισωτικά ποσά κατά την εισαγωγή και να χορηγεί τέτοια ποσά κατά την εξαγωγή. Επομένως, τα νομισματικά εξισωτικά ποσά πρέπει να εξακολουθήσουν να θεωρούνται, ως μέτρα συνιστώντα παρέκκλιση από το σύστημα, και αυτός είναι ακριβώς ο λόγος για τον οποίο, εν αναμονή ενός κοινοτικού συστήματος περισσότερον εξελιγμένου και επιτρέποντος να αποφεύγονται τα μειονεκτήματα τόσο των διακυμάνσεων όσο και των εξισωτικών ποσών, τα εν λόγω μέτρα δικαιολογούνται μόνο εφόσον είναι αναγκαία για την αποφυγή του χειρότερου, δηλαδή του κινδύνου που συνιστούν για τη λειτουργία των κοινών οργανώσεων της αγοράς οι νομισματικές διακυμάνσεις.

Όταν η εφαρμογή των εξισωτικών ποσών δεν είναι πλέον αναγκαία για την αποφυγή διαταραχών στο εμπόριο των σχετικών προϊόντων, δηλαδή όταν, για να χρησιμοποιήσω τη διατύπωση του κανονισμού του Συμβουλίου 974/71, η επίπτωση των νομισματικών μέτρων επί των τιμών των προϊόντων βάσεως για τα οποία προβλέπονται μέτρα παρεμβάσεως, καίτοι εξακολουθεί να υφίσταται, δεν μπορεί, εντούτοις, να προκαλέσει δυσχέρειες, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι, έστω και ελλείψει ρητής προβλέψεως, η αρχή που έχει την εξουσία να αποφασίζει την εφαρμογή εξισωτικών ποσών στον τομέα των σχετικών προϊόντων θα έχει επίσης και την εξουσία να αποκλείει την εφαρμογή τους.

5. Περαιτέρω, η ενάγουσα υποστηρίζει ότι κατά την ανεπιφύλακτη κατάργηση των ποσών αυτών, ενόψει των οποίων είχε αναλάβει συμβατικές υποχρεώσεις σχετικά με την πώληση 8 000 τόνων προϊόντος σε τρίτες χώρες, δεν λήφθηκε υπόψη η θεμιτή της προσδοκία και παραβιάστηκε σαφώς το κεκτημένο της δικαίωμα όσον αφορά την εφαρμογή ως προς αυτήν του ισχύοντος συστήματος κατά το χρονικό σημείο του προκαθορισμού των επιστροφών κατά την εξαγωγή.

Όπως είχε ήδη την ευκαιρία να διευκρινίσει το Δικαστήριο, τα νομισματικά εξισωτικά ποσά, που η Κοινότητα έχει θεσπίσει στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής, δεν αποσκοπούν στην παροχή προς τους ιδιώτες συμπληρωματικής σε σχέση με τις επιστροφές κατά την εξαγωγή προστασίας, αλλά αποτελούν απλώς ένα αντιστάθμισμα στα μειονεκτήματα που προκύπτουν από τις οφειλόμενες στην εγκατάλειψη, στο πλαίσιο της λειτουργίας των κοινών οργανώσεων της αγοράς, των σταθερών ισοτιμιών, αντιστάθμισμα το οποίο επιτρέπει τη διατήρηση της ενότητας των γεωργικών τιμών και της αγοράς των προϊόντων αυτών (απόφαση της 24ης Οκτωβρίου 1973 στην υπόθεση 4/73, Balkan, Raccolta 1973, σ. 1108).

Πρέπει, γενικώς, να συναχθεί ότι, ελλείψει νομοθετικών διατάξεων που να επιτρέπουν τον προκαθορισμό των εξισωτικών ποσών (πράγμα που άλλωστε δύσκολα θα μπορού-

σε να συμβιβάζεται με τη διορθωτική, ως προς τις νομισματικές διακυμάνσεις λειτουργία των ποσών αυτών, η οποία απαιτεί όπως η διόρθωση είναι προσαρμοσμένη προς την πραγματική κατάσταση που υφίσταται κατά το χρονικό σημείο της πραγματοποίησης της συναλλαγής για την οποία καταβάλλεται το εξισωτικό ποσό, και ελλείψει ρητών μεταβατικών διατάξεων, οι επιχειρηματίες δεν θα μπορούσαν σε καμιά περίπτωση να απαιτούν την εφαρμογή ως προς αυτούς του ευνοϊκότερου συστήματος το οποίο ίσχυε κατά το χρόνο που είχαν αναλάβει τις συμβατικές τους δεσμεύσεις;

Η γενική αρχή κατά την οποία οι κανόνες που τροποποιούν προϋπάρχουσα ρύθμιση εφαρμόζονται, πλην αντίθετης διατάξεως, επί των μελλοντικών αποτελεσμάτων καταστάσεων που δημιουργήθηκαν υπό το καθεστώς της παλαιάς ρυθμίσεως (απόφαση 1/73, Westzucker, Raccolta 1973, σ. 723) παύει εν μέρει να ισχύει ope legis μόνο σε περίπτωση ατομικών καταστάσεων που καλύπτονται από την έννοια των κεκτημένων δικαιωμάτων. Κατά συνέπεια, στην περίπτωση αυτή, η αξίωση του δικαιούχου θα μπορούσε να ικανοποιηθεί όχι βάσει της εξωσυμβατικής ευθύνης της Κοινότητας, αλλά μάλλον στο πλαίσιο της εκτέλεσης μιας νόμιμης και αφ' εαυτής λειτουργούσας υποχρεώσεως. Αντιθέτως, σε περίπτωση που πρόκειται περί καινοτομίας η οποία, χωρίς να προσβάλλει δικαιώματα, απλώς διαψεύδει προσδοκίες, ζήτημα εξωσυμβατικής ευθύνης δημόσιας αρχής λόγω της σχετικής ζημίας που υφίστανται οι διοικούμενοι μπορεί στην πραγματικότητα να ανακύψει μόνον εφόσον η ζημία προεκλήθη αδίκως και συνδεόταν άμεσα με παράνομη συμπεριφορά της Κοινότητας.

Αντίθετα με την προσδοκία που βασίζεται επί καθαρά υποκειμενικών θεωρήσεων, έστω και αν αυτή συνδέεται με κατάσταση ή ενέργειες της διοικήσεως, το κεκτημένο δικαίωμα πρέπει να προκύπτει κατά τρόπο άμεσο από αντικειμενικούς παράγοντες συμφυείς με τη νομική ρύθμιση του οικείου τομέα. Εν τούτοις, είδαμε ότι τα εξισωτικά ποσά δεν αποσκοπούν στην παροχή προς τους επιχειρηματίες συμπληρωματικής προστασίας σε σχέση με τις άλλες παρεμβάσεις που προβλέπονται υπέρ αυτών, στο πλαίσιο των κοινών οργανώσεων της αγοράς, αλλά αποβλέπουν αποκλειστικά στο να καθίσταται δυνατό στις εν λόγω οργανώσεις να συνεχίζουν να λειτουργούν, καθ' οποιονδήποτε τρόπο, παρά τη νομισματική αστάθεια που θα μπορούσε να διακυβεύσει τη λειτουργία τους.

Για να επιτευχθεί ο διορθωτικός του στόχος όσον αφορά τις στρεβλώσεις που προκύπτουν από νομισματικές διακυμάνσεις, όχι για το άμεσο συμφέρον των ιδιωτών αλλά χάριν της λειτουργίας της κοινής οργάνωσης των γεωργικών αγορών, πρέπει ένα νομισματικό εξισωτικό ποσό να μπορεί να αντισταθμίζει τη διαφορά μεταξύ της αξίας του νομίσματος, θεωρούμενης σε σχέση με τη δηλωθείσα στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο ισοτιμία, και της πραγματικής τιμής συναλλάγματος του νομίσματος αυτού, που πρέπει κανονικά να υπολογίζεται βάσει της κατάστασης που υφίστατο κατά το χρόνο που πραγματοποιήθηκε η συναλλαγή για την οποία είχε χορηγηθεί το εξισωτικό ποσό (σύμφωνα με το σύστημα που εφαρμόζεται βάσει του κανονισμού 974/71, της 12ης Μαΐου 1971, που ίσχυσε μέχρι τη ριζική του τροποποίηση με τον κανονισμό 1112/73, της 30ής Απριλίου 1973). Αντίθετα με ό,τι συμβαίνει όσον αφορά τις επιστροφές κατά την εξαγωγή, ο προκαθορισμός του νομισματικού εξισωτικού ποσού δεν αποτελεί το πλέον ενδεδειγμένο μέσο προκειμένου να επιτρέπεται στο μηχανισμό αυτό να εκπληροί ορθώς την αποστολή του· πράγματι, λαμβανομένων υπόψη των συχνών διακυμάνσεων που είναι δυνατό να σημειώνονται όσον αφορά την τιμή συναλλάγματος, ο προκαθορισμός θα μπορούσε να έχει ως αποτέλεσμα τη ζημία ή την αδικαιολόγητη κερδοσκοπία των επιχειρημα-

τιών. Θα πρέπει επίσης να ληφθούν υπόψη οι διαφορετικοί σκοποί στους οποίους αποβλέπουν η επιστροφή κατά την εξαγωγή και το εξισωτικό ποσό: η επιστροφή χρησιμεύει για να αντισταθμίζεται η διαφορά μεταξύ της υψηλότερης κοινοτικής τιμής και της τιμής του προϊόντος στην παγκόσμια αγορά· το εξισωτικό ποσό χρησίμευε, κατά τον κρίσιμο χρόνο των γεγονότων της υπό κρίση υποθέσεως, για τη διόρθωση των διαφορών μεταξύ της επίσημης τιμής συναλλάγματος του σχετικού νομίσματος και της πραγματικής του τιμής σε σχέση με το δολλάριο κατά το μέτρο που κάτι τέτοιο ήταν αναγκαίο για τη λειτουργία των κοινών οργανώσεων της αγοράς. Επομένως, πρόκειται περί εντελώς διαφορετικών και άσχετων μεταξύ τους μέτρων· αυτός είναι ακριβώς και ο λόγος για τον οποίο, χωρίς ρητή νομοθετική διάταξη, θα ήταν απολύτως αδύνατη η συναγωγή, μέσω ερμηνείας, της ύπαρξης πραγματικού δικαιώματος, όσον αφορά τη χορήγηση του εξισωτικού ποσού, λόγω του γεγονότος και μόνο ότι ένας επιχειρηματίας πέτυχε τον προκαθορισμό της επιστροφής κατά την εξαγωγή.

Κατά συνέπεια, εφόσον δεν υφίσταται ρητή διάταξη, πράγμα που η Επιτροπή έπραξε εκ των υστέρων, κατά γενικό τρόπο, όσον αφορά τον τομέα των δημητριακών με τον κανονισμό 837/72 της 24ης Απριλίου 1972 (GU L 98, σ. 10), ο οποίος είχε ως αποτέλεσμα τη γένεση για τους επιχειρηματίες δικαιώματος όσον αφορά την εφαρμογή ως προς αυτούς του προγενέστερου συστήματος σε περίπτωση τροποποιήσεως, κατά τρόπο δυσμενή γι' αυτούς, των εξισωτικών ποσών, δεν είναι δυνατή η σύνδεση του προκαθορισμού της επιστροφής κατά την εξαγωγή με δικαίωμα χορηγήσεως των ισχυόντων κατά το χρόνο του καθορισμού αυτού εξισωτικών ποσών, διότι κάτι τέτοιο δύσκολα εναρμονίζεται με τη συγκεκριμένη λειτουργία των νομισματικών εξισωτικών ποσών.

Επομένως, το κατ' αυτόν τον τρόπο ορισθέν σύστημα δεν επιτρέπει τη διακρίβωση, λαμβάνοντας ως άμεσο έρεισμα τη διέπουσα το συγκεκριμένο θέμα ρύθμιση, της ύπαρξης ενός ήδη υφιστάμενου δικαιώματος όσον αφορά τη χορήγηση του νομισματικού εξισωτικού ποσού που ίσχυε κατά το χρόνο του προκαθορισμού του ποσού της επιστροφής κατά την εξαγωγή.

6. Επομένως, απομένει να εξεταστεί αν η γενική απαίτηση του σεβασμού της εμπιστοσύνης και, κατά συνέπεια, της ασφάλειας των συναλλαγών μπορεί, εν προκειμένω, να οδηγήσει στο να γίνει δεκτό ότι η Επιτροπή, καταργώντας τα εξισωτικά ποσά που αποσκοπούσαν στην προστασία των συμφερόντων των ιδιωτών οι οποίοι είχαν δικαιολογημένα βασιστεί επί των εξισωτικών ποσών που ίσχυσαν κατά το χρόνο της σύναψης της σχετικής σύμβασης πωλήσεως, ενήργησε παρανόμως κατά τρόπο δυνάμενο να συνεπάγεται την ευθύνη της για τις προκληθείσες σχετικά ζημίες.

Έτσι, το προς επίλυση πρόβλημα, καίτοι παρουσιάζει ομοιότητες προς το πρόβλημα με το οποίο ασχολήθηκα στην υπόθεση 78/74, Deuka, το οποίο επιλύθηκε με την απόφαση της 18ης Μαρτίου 1975, διαφέρει σημαντικά απ' αυτό διότι, όπως προείπα, αντίθετα με αυτό που θα μπορούσε ίσως να διακριβωθεί στην προσφυγή εκείνη, δεν είναι βεβαίως δυνατό, στην υπό κρίση υπόθεση, να αναγνωριστεί, έχοντας υπόψη τους καθορισθέντες από το Συμβούλιο βασικούς κανόνες, η ύπαρξη κεκτημένων δικαιωμάτων που να έχουν παρασχεθεί από τον ίδιο κανονισμό ο οποίος απετέλεσε και το αντικείμενο τροποποιήσεως ή καταργήσεως. Λόγω μάλιστα της υπάρξεως δικαιωμάτων αυτού του είδους τα οποία μπορούσαν, στο πλαίσιο της προηγούμενης ρυθμίσεως, να συνδέονται με την εκπλήρωση των διατυπώσεων που επιβάλλονταν από την κοινοτική νομοθεσία όσον αφορά τη χορήγηση πριμοδοτήσεων για τη μετουσίω-

ση του μαλακού σίτου, το Δικαστήριο ερμήνευσε την εν λόγω ρύθμιση κατά τρόπο επιτρέποντα τη διαφύλαξη των ενδεχόμενων κεκτημένων δικαιωμάτων των οποίων ο σεβασμός επιβαλλόταν ope legis στην Επιτροπή, και αυτό μέσω διορθωτικής ερμηνείας η οποία ήρκεσε για να διασωθεί το κύρος του κατ' αυτό τον τρόπο ερμηνευθέντος κανονισμού.

7. Η πρώτη προϋπόθεση για να θεωρηθεί ότι ένα ατομικό συμφέρον μπορεί, από την άποψη της έγερσης αγωγής αποζημιώσεως λόγω παρανόμως προκληθείσας ζημίας, να τύχει προστασίας είναι να μπορεί να αναγνωριστεί ότι το εν λόγω συμφέρον συμβιβάζεται με τους σκοπούς που επιδιώκονταν από το μέτρο, λόγω του οποίου προέκυψε, κατά τρόπο άμεσο, η ζημία.

Εφόσον κάτι τέτοιο έχει ελεγχθεί, θα πρέπει επιπλέον να εξεταστεί αν, παραλείποντας να προστατέψει το συμφέρον αυτό, η Επιτροπή παραβίασε κανόνα ή αρχή δικαίου σε σημείο που να ανακύπτει η ευθύνη της Κοινότητας για την ενδεχόμενη ζημία.

Για να δοθεί αρνητική απάντηση στο πρώτο από τα δύο προαναφερθέντα ερωτήματα, δεν θα αρκούσε ο ισχυρισμός ότι η διατήρηση των εξισωτικών ποσών κατά την εξαγωγή θα ήταν αδύνατη χωρίς το αναγκαίο συμπλήρωμά τους, δηλαδή τα εξισωτικά ποσά κατά την εισαγωγή, ούτε, πάλι, ότι η κατάργηση, άπαξ και έχει αποφασισθεί, θα πρέπει να πραγματοποιηθεί αμέσως. Πράγματι, η διατήρηση καταστάσεων που συνδέονται με νομικές πράξεις συντελεσθείσες κατά τρόπο οριστικό, σε χρόνο προγενέστερο της έκδοσης της νέας ρυθμίσεως, δεν είναι κατ' ανάγκη ασυμβίβαστη με τις απαιτήσεις αυτές. Ήδη πριν από την έκδοση του κανονισμού 837/72, ο οποίος αποσκοπεί, γενικά, στην προστασία των προσδοκιών των ενδιαφερομένων σε περίπτωση τροποποιήσεως, κατά τρόπο συνεπαγόμενο δυσμενείς γι' αυτούς επιπτώσεις, των εξισωτικών ποσών, παρέχοντάς τους τη δυνατότητα να επιτυγχάνουν την εφαρμογή κατά την εξαγωγή του εξισωτικού ποσού που ίσχυε στο οικείο κράτος μέλος την ημέρα του προκαθορισμού της επιστροφής, η Επιτροπή μερίμνησε ώστε να αποφευχθεί όπως η τροποποίηση της ισχύουσας κατά το χρόνο της σύναψης μιας σύμβασης ρυθμίσεως να συνεπάγεται δυσμενείς για τους επιχειρηματίες συνέπειες και θέσπισε μια σειρά γενικών ή ειδικών μετρών αποσκοπούντων στην προστασία των συμφερόντων και των προσδοκιών των επιχειρηματιών σε περίπτωση τροποποιήσεως, κατά τρόπο συνεπαγόμενο δυσμενείς γι' αυτούς επιπτώσεις, των νομισματικών εξισωτικών ποσών: αυτό αποδεικνύει ότι μέτρα του είδους αυτού δεν είναι, γενικά, ασυμβίβαστα προς τα μέτρα που αποσκοπούν στην τροποποίηση ή κατάργηση αυτών των εξισωτικών ποσών. Σχετικά υπενθυμίζω τον κανονισμό 1013/71 της Επιτροπής, της 17ης Μαΐου 1971 (GU L 110, σ. 8), ο οποίος καθόρισε τις λεπτομέρειες εφαρμογής του κανονισμού της Επιτροπής 974/71 σχετικά με την καθιέρωση νομισματικών εξισωτικών ποσών. Με τον κανονισμό αυτό, η Επιτροπή εξαιρεί της εφαρμογής του νομισματικού εξισωτικού ποσού κατά την εισαγωγή τις συμβάσεις που συνήφθησαν δύο μέρες πριν από την έναρξη ισχύος του εκτελεστικού αυτού κανονισμού, σε περίπτωση που το εξισωτικό ποσό θα είχε οικονομικές συνέπειες διαφορετικές από αυτές που θα είχαν προκύψει σε περίπτωση που δεν θα είχαν ληφθεί νομισματικά μέτρα.

Ύστερα από τα σχετικά προς την υπό κρίση υπόθεση γεγονότα και τη θέσπιση, όσον αφορά ακριβώς τον τομέα των εν λόγω προϊόντων, ενός ειδικού συστήματος διαφοροποιημένων ποσών που έπρεπε να εισπράττονται ή να χορηγούνται για τους μεταποιούμενους ή εξαγόμενους κραμβόσπορους, προκειμένου να λαμβάνεται υπόψη η

επίπτωση των πραγματικών τιμών συναλλάγματος των διάφορων κρατών μελών επί των τιμών των σπόρων, η Επιτροπή έλαβε, με τον κανονισμό 2041/73 της 27ης Ιουλίου 1973 (GU L 207, σ. 33) υπόψη της το γεγονός ότι, κατόπιν του τεθέντος σε ισχύ στις 4 Ιουνίου 1973 νέου συστήματος νομισματικών εξισωτικών ποσών, το διαφοροποιημένο ποσό ενός κράτους μέλους δεν εξέφραζε πλέον τη σχέση του νομίσματός του προς το δολάριο των Ηνωμένων Πολιτειών και ότι, σε περίπτωση που ένας επιχειρηματίας είχε προκαθορίσει μια ενίσχυση ή μια επιστροφή πριν από την έναρξη ισχύος του νέου συστήματος διαφοροποιημένων ποσών, θα μπορούσε, λαμβανομένης υπόψη της επελθούσας κατά το χρόνο της μετάβασης από το ένα σύστημα στο άλλο εξελίξεως του δολαρίου, να υποστεί ζημία. Για τους λόγους αυτούς, η Επιτροπή, ύστερα από αίτημα των ενδιαφερομένων, εξακολούθησε να εφαρμόζει το παλαιό διαφοροποιημένο ποσό για όλες τις συναλλαγές ως προς τις οποίες πριν από την έναρξη ισχύος της νέας ρύθμισης που θεσπίστηκε με τον κανονισμό του Συμβουλίου 1356/73 (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/09, σ. 187) είχε ζητηθεί καθορισμός επιστροφής ή ενίσχυσης.

Στη συνέχεια, με τον κανονισμό της Επιτροπής 1608/74, της 26ης Ιουνίου 1974 (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/10, σ. 229), προβλέφθηκε η δυνατότητα να λαμβάνονται υπόψη οι ιδιαιτερότητες και η ατομική κατάσταση των διάφορων επιχειρηματιών ώστε να αποφευχθεί η ζημία που καθένας από αυτούς θα μπορούσε να υποστεί, λόγω νομισματικής φύσεως εξελίξεων, κατά την εκτέλεση προγενέστερων συμβατικών υποχρεώσεων ως προς τις οποίες οι νομισματικής φύσεως εξελίξεις θα συνεπάγονταν αυξημένη επιβάρυνση κατά την εισαγωγή ή την εξαγωγή. Ο ίδιος κανονισμός πρόβλεψε τη δυνατότητα εφαρμογής αναδρομικώς, από τις 4 Ιουνίου του προηγούμενου έτους, των νέων δυνατοτήτων που παρέσχε στους επιχειρηματίες.

Από τα διάφορα αυτά παραδείγματα καταφαίνεται ότι η Επιτροπή δεν αγνόησε το τεθέν στην υπό κρίση υπόθεση πρόβλημα και ότι αρκετές φορές προσπάθησε να το επιλύσει κατά τρόπο ικανοποιούντα τις επιταγές της επιείκειας στις οποίες η ίδια είχε ρητώς αναφερθεί με τους προαναφερθέντες κανονισμούς. Αλλά είναι προφανές ότι το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη, στο πλαίσιο της υπό κρίση υποθέσεως, αποκλειστικούς λόγους επιείκειας, δεν αρκεί για να θεμελιώσει την εξωσυμβατική της ευθύνη, πράγμα που προϋποθέτει παράνομη πράξη και όχι κάποια βλαπτική συμπεριφορά. Εφόσον δεν πρόκειται περί κανονιστικής πράξεως συνεπαγόμενης εκτιμήσεις οικονομικής πολιτικής, για να τεθεί ζήτημα ευθύνης ενός οργάνου πρέπει η παράβαση να είναι ιδιαζόντως σοβαρή.

8. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι, εφόσον το απαιτεί το δημόσιο συμφέρον, τα συμφέροντα των ιδιωτών, ακόμα και αυτών που αποτελούν μια μεγάλη ομάδα, πρέπει να υποχωρούν. Αλλά, σε περίπτωση που ουδεμία υφίσταται αναγκαιότητα ή χρησιμότητα, εκτός μιας απλής λογιστικής διευκολύνσεως, ενώ θυσιάζονται ατομικά συμφέροντα και διαψεύδονται θεμιτές προσδοκίες, ευσταθεί ο ισχυρισμός ότι υφίσταται, στο πλαίσιο της κοινοτικής έννομης τάξης, γενική αρχή επιβάλλουσα στα όργανα της Κοινότητας τη λήψη μέτρων κατάλληλων για τη διαφύλαξη των συμφερόντων αυτών; Θεωρώ παρακινδυνευμένο να προσπαθήσω να δώσω γενική απάντηση σε ένα τόσο ευρύ ερώτημα. Αντίθετα, θα μπορεί να δίδεται ευστοχότερη και καταλληλότερη απάντηση στο εν λόγω ερώτημα κάθε φορά που αυτό θα τίθεται σε σχέση με σαφώς προσδιορισμένους τομείς, στο πλαίσιο περιστάσεων λόγω των οποίων θα επιβάλλεται η λήψη του τροποποιούντος το προγενέστερο σύστημα μέτρου.

Προκειμένου να παραμείνω όσο το δυνατό περισσότερο εντός του πλαισίου της υπό

κρίση υποθέσεως, θα πρέπει να αναφερθώ στο λόγο που επέβαλε την έκδοση του εν λόγω κανονισμού της Επιτροπής 189/72, όπως προκύπτει υπό το φως, επίσης, των εξηγήσεων που παρέσχε η εναγόμενη κατά τη διάρκεια της διαδικασίας αυτής. Με τον κανονισμό αυτό διαπιστώθηκε ότι δεν ήταν πλέον απαραίτητη, προκειμένου να αποφεύγονται διαταραχές στο εμπόριο, η εφαρμογή των εξισωτικών ποσών στον οικείο τομέα διότι, όπως η Επιτροπή διευκρίνισε κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, το 84% της κοινοτικής παραγωγής είχε μέχρι τότε διατεθεί στο εμπόριο ή ήταν έτοιμο προς διάθεση. Τα εξισωτικά ποσά αποσκοπούν όχι, βεβαίως, στην κάλυψη των επιχειρηματιών έναντι των συμφυών με τις νομισματικές διακυμάνσεις κινδύνων αλλά, όπως έχω ήδη αναφέρει, αποκλειστικά στο να αποφεύγεται η διακύβευση του συστήματος των γεωργικών τιμών και, ειδικότερα, της λειτουργίας των μηχανισμών παρεμβάσεως: αυτό θα μπορούσε ιδίως να προκύψει από κερδοσκοπικές συναλλαγές αποσκοπούσες στην προσπόριση κέρδους από τις υφιστάμενες μεταξύ των κρατών νομισματικές διαφορές. Επομένως, ενόψει του σκοπού αυτού, η Επιτροπή μπορούσε να θεωρήσει, εν προκειμένω, ότι το μικρό μέρος της συγκομιδής που εξακολουθούσε ακόμη να είναι διαθέσιμο προς πώληση δεν απειλείτο πλέον από πραγματικό εν προκειμένω κίνδυνο.

Εν τούτοις, στο προαναφερθέν ποσοστό της κοινοτικής παραγωγής το οποίο, σύμφωνα με τις διαπιστώσεις της Επιτροπής, δεν ήταν πλέον διαθέσιμο προς πώληση, περιλαμβανόταν επίσης και μια υπερβαίνουσα το 30% ποσότητα, η οποία, καίτοι μπορούσε να θεωρηθεί ως ήδη δεσμευμένη, διότι είχε αποτελέσει το αντικείμενο προκαθορισμού, είτε επιστροφών κατά την εξαγωγή είτε κοινοτικών ενισχύσεων, δεν είχε ακόμα παραδοθεί στον αγοραστή. Δεν γνωρίζω ποιο ήταν το ποσοστό της ποσότητας αυτής που προοριζόταν για εξαγωγή. Όπως και αν έχουν τα πράγματα όσον αφορά το εναπομένον αυτό τμήμα της κοινοτικής παραγωγής, λήφθηκε υπόψη το γεγονός ότι το υποσχεθέν κοινοτικό εξισωτικό ποσό είχε παραγάγει τα αποτελέσματά του, πλην όμως τίποτα δεν έγινε για να διασφαλιστεί η προσδοκία των επιχειρήσεων που είχαν αναλάβει σχετικές με πώληση υποχρεώσεις για τις οποίες είχαν αποκτήσει πιστοποιητικά προκαθορισμού επιστροφών. Το να ληφθεί ως βάση το γεγονός ότι το τμήμα αυτό, μεγάλο ή μικρό, της κοινοτικής παραγωγής είχε στο εξής όντως εξέλθει της εσωτερικής αγοράς, ώστε να ανακληθεί ως προς αυτό η εφαρμογή εξισωτικών ποσών, θα μπορούσε να φανεί ελάχιστα σύμφωνο προς τα κριτήρια της εντιμότητας και καλής πίστεως που πρέπει να διέπουν τη στάση της δημόσιας διοίκησης έναντι των διοικούμενων.

Στις αιτιολογικές σκέψεις του προαναφερθέντος κανονισμού 837/72, ο οποίος ενώ τροποποίησε το σύστημα των νομισματικών εξισωτικών ποσών διατήρησε τα εξισωτικά ποσά που ίσχυαν κατά την ημέρα του προκαθορισμού της επιστροφής για την εξαγωγή, η Επιτροπή ρητώς αναγνωρίζει το βασικό οικονομικό δεδομένο ότι οι υπολογισμοί των επιχειρηματιών που πέτυχαν τον προκαθορισμό επιστροφής για εξαγωγή βασίζονται στη χορήγηση όχι μόνο αυτής της «επιστροφής», αλλά επίσης και στα νομισματικά εξισωτικά ποσά.

Αν παρατηρηθεί ότι, όπως ανέφερε η Επιτροπή, μια από τις λειτουργίες των εξισωτικών ποσών κατά την εξαγωγή του κραμβόσπορου ήταν η διατήρηση των παραδοσιακών ρευμάτων του εμπορίου, φαίνεται μάλλον ανακόλουθο να θεωρείται ότι πραγματοποιήθηκε ο στόχος αυτός χάρις στις δεσμεύσεις που ανέλαβαν οι επιχειρηματίες λόγω του προκαθορισμού ποσών για την εξαγωγή και, ταυτόχρονα, να αποφεύγεται η καταβολή των ποσών αυτών στους επιχειρηματίες που είχαν υπολογίσει σ' αυτά προκειμένου να αναλάβουν δεσμεύσεις για πωλήσεις τις οποίες η Επιτροπή είχε λάβει υπόψη προκειμένου να διαπιστώσει την

ανάγκη καταργήσεως των εξισωτικών ποσών. Με άλλα λόγια, αυτού του είδους οι συναλλαγές είχαν ληφθεί υπόψη στους υπολογισμούς της Επιτροπής: επειδή είχαν ακριβώς πραγματοποιηθεί τέτοιες συναλλαγές κατάργησε η Επιτροπή τα νομισματικά εξισωτικά ποσά. Αλλά τότε, εφόσον τέτοιες συναλλαγές έπαιξαν σημαντικό ρόλο όσον αφορά τη διαπίστωση ότι η κατάσταση της διακίνησης των κοινοτικών προϊόντων ήταν τέτοια ώστε να δικαιολογείται η κατάργηση των εξισωτικών ποσών, θα ήταν λογικό να συναχθεί το συμπέρασμα ότι η κατάργηση αυτή θα έπρεπε να ισχύει μόνο για τα προϊόντα που δεν είχαν ακόμα διατεθεί στο εμπόριο και όχι γι' αυτά των οποίων η διάθεση στην αγορά είχε ληφθεί υπόψη προκειμένου να θεωρηθεί ότι η χορήγηση εξισωτικών ποσών κατά τις εξαγωγές δεν ήταν πλέον αναγκαία.

Επομένως, θα μπορούσε να διαπιστωθεί κάποια ασυμφωνία μεταξύ της βασικής δικαιολογίας του μέτρου και του γεγονότος ότι δεν λήφθηκε, εξάλλου, υπόψη το τμήμα της κοινοτικής παραγωγής του οποίου, πράγματι ο εξαγωγικός προορισμός είχε αποτελέσει σημαντικό στοιχείο για τη δημιουργία του οικονομικού πλαισίου ενόψει του οποίου αποφασίστηκε η κατάργηση των εξισωτικών ποσών.

Εννοείται ότι, δεν έχω την πρόθεση να αμφισβητήσω την αναγκαιότητα ή τη σκοπιμότητα της εκ μέρους της Επιτροπής καταργήσεως των εξισωτικών ποσών στον τομέα των εν λόγω προϊόντων, αφ' ης στιγμής η ολότητα σχεδόν της κοινοτικής συγκομιδής της τότε περιόδου είχε ήδη, τουλάχιστον κατ' ουσία, βγει από το εμπόριο και ενόψει επίσης του ελλειμματικού χαρακτήρα της κοινής αγοράς στον τομέα αυτό. Το πρόβλημα που μας απασχολεί συνίσταται απλώς στο να εξεταστεί αν είναι δυνατό να ανακύψει κάποια ευθύνη όσον αφορά μια πλήρη κατάργηση η οποία πλήττει επίσης (χωρίς αυτό να είναι αναγκαίο για την επίτευξη του επιδιωκόμενου με το μέτρο καταργήσεως σκοπού) ένα τμήμα της κοινοτικής παραγωγής το οποίο, καίτοι έχει κατ' ουσία βγει από το εμπόριο, λόγω του ότι απετέλεσε το αντικείμενο συμβατικών δεσμεύσεων και προκαθορισμού επιστροφών για την εξαγωγή (και το οποίο, ως τέτοιας φύσεως, είχε ληφθεί υπόψη από την Επιτροπή προκειμένου να διαπιστωθεί η σκοπιμότητα ή η αναγκαιότητα της κατάργησης των νομισματικών εξισωτικών ποσών), δεν είχε μέχρι τότε σταθεί δυνατό να τύχει πραγματικής ενίσχυσης μέσω καταβολής των ποσών αυτών, δεδομένου ότι η εξαγωγή δεν είχε εισέτι πραγματοποιηθεί.

Είναι αρκετή η έλλειψη συνοχής που αυτό συνεπάγεται, στο πλαίσιο του μέτρου καταργήσεως, μεταξύ των θεωρήσεων που οδήγησαν στον καθορισμό του και της ανυπαρξίας μεταβατικών μέτρων αποσκοπούντων στην προστασία των προσδοκιών των εξαγωγέων που είχαν πετύχει τον προκαθορισμό της επιστροφής για την εξαγωγή, για να θεμελιωθεί εξωσυμβατική ευθύνη της Κοινότητας έναντι της ενάγουσας;

Σύμφωνα με πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η απάντηση δεν μπορεί να είναι καταφατική παρά μόνο σε περίπτωση που μια τέτοια συμπεριφορά θα έπρεπε να θεωρηθεί ως συνιστώσα ιδιαζόντως σοβαρή παραβίαση υπέρτερης αρχής του δικαίου, αποσκοπούσας στην προστασία των ιδιωτών.

Ο κατ' εξαίρεση χαρακτήρας του μηχανισμού των νομισματικών εξισωτικών ποσών, μηχανισμού ο οποίος, αυτός καθεαυτός, αποτελεί παρέκκλιση από το σύστημα των ενιαίων τιμών εντός της Κοινότητας και, επομένως, δεν δικαιολογείται παρά μόνο κατά το μέτρο που είναι απολύτως αναγκαίος για την αποφυγή των δυσχερειών

που προανέφερα, έχει εδώ ιδιαίτερη σημασία.

Κατά συνέπεια, στο πλαίσιο αυτό, η έλλειψη μεταβατικών μέτρων κατάλληλων να εξυπηρετήσουν συμφέροντα, όπως αυτά που προβάλλει η ενάγουσα και των οποίων η προστασία δεν αποτελεί, όπως προαναφέρθηκε, το συγκεκριμένο αντικείμενο του συστήματος των εξισωτικών ποσών, δεν μπορεί να συνιστά παραβίαση της γενικής αρχής της αναλογικότητας.

Επομένως, η μη προστασία μιας απλής προσδοκίας στηριζόμενης σε ένα τέτοιο κατ' εξαίρεση σύστημα δεν θα μπορούσε να συνιστά, αυτή καθεαυτή, παράνομη ενέργεια συνεπαγόμενη ευθύνη. Ακόμα και στην περίπτωση κατά την οποία η λογική αντίθεση μεταξύ αυτής της έλλειψης προστασίας και του λόγου που οδήγησε στο βλαπτικό μέτρο θα μπορούσε να έχει ως αποτέλεσμα να πάσχει από άποψη νομιμότητας η ίδια η πράξη, δεν θα ήταν, οπωσδήποτε, δυνατό να θεωρηθεί ότι υφίσταται εδώ, ελλείψει παραβιάσεως υπέρτερης αρχής του δικαίου αποσκοπούσας στην προστασία των ιδιωτών, εξωσυμβατική ευθύνη της Επιτροπής.

Η διάκριση μεταξύ της ελλείψεως νομιμότητας μιας πράξης και της δυνατότητας η πράξη αυτή να συνεπάγεται εξωσυμβατική ευθύνη του συντάκτη της πρέπει να τηρείται αυστηρά στο πλαίσιο της κοινοτικής έννομης τάξης, υπό την έννοια ότι, όπως έχει ήδη δεχθεί το Δικαστήριο, δεν είναι δυνατό οποιαδήποτε έλλειψη νομιμότητας να γεννά ευθύνη. Διαφορετικά, η αναγνωρισμένη στους ιδιώτες δυνατότητα να προσφεύγουν στο Δικαστήριο προκειμένου να πετύχουν, ως αποζημίωση για τη ζημία που υπέστησαν από ένα κοινοτικό κανονισμό, αποτέλεσμα κατ' ουσίαν αντίστοιχο προς αυτό που θα πετύχαιναν με την ακύρωση της ίδιας της πράξης, θα κατέληγε, στην πραγματικότητα, να τους επιτρέπει να καταστρατηγούν τους αυστηρούς περιορισμούς δημοσίας τάξεως που το άρθρο 173 της Συνθήκης επιβάλλει στις προσφυγές ιδιωτών κατά πράξεων κανονιστικού χαρακτήρα.

Ένα λογικής φύσεως ελάττωμα σ' ένα μέτρο γενικής εφαρμογής, όπως αυτό που διαπιστώθηκε πιο πάνω στο πλαίσιο του μέτρου πλήρους καταργήσεως των εξισωτικών ποσών στον τομέα των οικείων προϊόντων, έστω και αν μπορεί, καθ' υπόθεση, να επηρεάσει το κύρος της σχετικής πράξης, δεν συνιστά παραβίαση υπέρτερης αρχής δικαίου ώστε να απορρέει επίσης συγκεκριμένη προστασία ατομικών καταστάσεων.

Επομένως, το αίτημα αποζημιώσεως της ενάγουσας επιχειρήσεως δεν μπορεί να θεωρηθεί βάσιμο.

Κατά συνέπεια, η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί, η δε ενάγουσα να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.